

Milliódos fegyverkezési program? ^[1]

„Az 1938. év elején a kormány szükségesnek látta, hogy nagyobb mérvű beruházási munkát indítson meg, egyrészt a különböző közigazgatási szükségletek kielégítése és az állami üzemek fejlesztése céljából, másrészt a honvédség felszerelése érdekében. 1938 tavaszán Darányi Kálmán akkori miniszterelnök Győrben beszédet mondott, amelyben meghirdette az ún. milliódos beruházási programot. Ezt követően a kormány törvényjavaslatot nyújtott be az országgyűlésbe s annak letárgyalása után jelent meg a honvédelmi és ezek költségeinek fedezéséről szóló 1938:XX. tc.”

Bevezetés

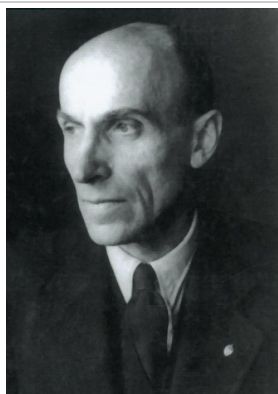
Szinte az analógia ismert toposz, hogy 1938. március 5-én *Darányi Kálmán* miniszterelnök Győrben öt éves, egymilliárd pengő nagyságrendű fegyverkezési programot jelentett be. Azonban ez a kijelentés így nem pontos: valójában a tervezet egy beruházási programot takart, amelyben a honvédség fegyverzetének és technikai szintjének fejlesztése kiemelt feladatnak számított. A program véglegesítésének tekinthető, hogy az országgyűlés még az év folyamán elfogadta, és június 2-án ki is hirdették a 22 paragrafusból álló „1938. évi XX. törvénycikk a honvédelem és a közgazdaság fejlesztéséről, egyes népjóléti beruházásokról s ezek költségeinek fedezéséről” ^[2] szőlő törvénycikket.

Mielőtt azonban részletesen elemeznénk a törvénycikk előírásait, érdemes pár mondatban áttekinteni, hogy honnan eredt az eredeti elképzelés, vagy inkább ötlet a magyar honvédség nagyarányú fejlesztésére, annak milyen nemzetközi összefüggései voltak.

Az alapidea a magyar királyi honvéd vezérkar berkeiből érkezett, ahol a '30-as évek közepén arra a megállapításra jutottak, hogy 1940 körül háború lesz Európában, s ebből a Magyar Királyság – geopolitikai helyzete miatt – egyszerűen nem maradhat ki. Következésképpen a honvédséget fejleszteni kell. *Rátz Jenő*, a vezérkar főnöke utasította alárendeltjeit, hogy az 1932. és 1935. között keletkezett hadrendfejlesztési elképzelésekre alapozva készítsenek egy újrafelújítási és korszerűsítési programot. Ennek keretében 21 gyalog-, négy gyorsan mozgó és egy repülőhadosztály felállítását és felszerelését irányozták elő. Ennek megvalósítására 1,7 milliárd pengőt tartottak szükségesnek. A terv 1937 májusára elkészült, s Rátz azt átadta *Róder Vilmos* honvédelmi miniszternek. A gyors válasz azonban késétt, Rátz türelme pedig fogyott. 1937 júniusában Rátz már közvetlen Horthynál próbálta a tervet átverekedni, de a kormányzó is a megfontolt(abb) külpolitika híve lett ebben az időszakban. 1937 novemberében azonban Rátz meghívót kapott egy szűkebb körű egyeztetésre a kormányzóhoz, ahol ezt a tervet is megvitatták. Az összejövétel eredetileg a miniszterelnök soron következő berlini látogatásán terítékre kerülő ügyekben való egységes álláspont kialakítása volt. Rátz előadhatta tervét – amelynek költségvetése ekkor már „csak” 1,5 milliárd pengő volt –, de *Fabinyi Tihamér* pénzügyminiszter azt gyakorlatilag megvalósíthatatlannak tartotta. Szerinte maximum minden második évben 100 millió pengő pluszforrást lehetne ilyen célra elkülöníteni. Ez azonban lássuk be: ez édes kevés pénzeszköz lett volna a nagyarányú fejlesztésekhez. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) elnök *Imrédy Béla* azonban úgy vélte a terv mélyebb tanulmányozást igényel. Szerinte a javuló gazdasági helyzetben elképzelhető akár évente is a 100 millió pengős plusz forrás biztosítása.

Róder Vilmos

Imrédy Béla

A berlini tárgyalásokon a német fél, de különösen *Hermann Göring* világossá tette: a magyar fél német támogatásra – bármilyen téren csak akkor számíthat, ha külpolitikai irányvonala a németekéhez simul. Így a magyar félnek az „esetleges” Anschluss idején semlegesnek kell maradnia, illetve Jugoszláviával mélyíteni kell a barátságát – hogy csak két német kívánalmat említsünk. Látnunk kell, hogy a '30-as évek közepén a magyar export és import jelentékeny része Németországba irányult, s ezen belül is az import 30%-a hadianyag volt!

1937 végén beindult a háttér munka a magyar minisztériumokban a fegyverkezési program előkészítésére. Azonban a tervek végére egy gazdaságfejlesztési program született, amelynek lényege egyszerű volt. A magyar gazdaságot belső erőforrásokra támaszkodva, a különböző hadiipari és infrastrukturális fejlesztésekre alapozva állítja a kormány növekedési pályára. A novemberi Gazdasági Koronatanácsi ülésen Imrédy a valós gazdasági lehetőségek figyelembe vételével egy egyszeri vagyonadóra épülő (újra)felfegyverkezési programot terjesztett elő, egy milliárd pengő értékben.

A tervezés hátterében az alapvetően pozitív magyar makrogazdasági adatok, illetve Magyarországnak a nemzetközi életben elfoglalt egyre stabilabb helyzete és elfogadottsága álltak:

- jól alakultak a magyar mezőgazdaság terméshozamai;
- pozitív volt a külkereskedelmi mérleg;
- az MNB-nek komoly arany és valutatartaléka volt;

- 1926. július 1-ével megszűnt az ország Népszövetség általi pénzügyi ellenőrzése;
- 1927. március 31-én az antant megszüntette Magyarország katonai ellenőrzését.

Darányi márciusi bejelentését gyors kormányátalakítás követte: Imrédyből tárca nélküli közgazdasági, míg *Reményi-Schneller Lajosból* pénzügyminiszter lett. Az MNB új elnöke a kiváló nyugati kapcsolatokkal rendelkező *Baranyi Lipót* lett.

Elmondhatjuk, hogy 1938 első felében a magyar politikai és gazdasági elit – természetesen a katonai mellett – a győri program lázában égett. Bár a vagyonadó (ennek részletes mértékét a XX. törvénycikk szabályozta) a leggazdagabb rétegeket érintette, akik azonban tudták, hogy a megvalósuló beruházások által a befizetett adó többszöröse áramolhat vissza hozzájuk. Nem lehet azonban eléggé kiemelni: a vagyonadó nemcsak a természetes, hanem a jogi személyekre is kiterjedt (3§. 1. bekezdés). A megadóztatandó vagyon alsó határát 50 000 pengőben szabta meg a törvény, s az 1938. február 28-ai anyagi-vagyon állapokat vette alapul. Azonban maga az adó kiszámítása és befizetése nem volt mindenki számára könnyen követhető. Ezért a törvény megjelenésével párhuzamosan *Boronkay István – Halász Lajos – Kádár Miklós* professzorok megírták a „Vagyonváltság és adóamnesztia. Az 1938. évi XX. törvény részletes magyarázata” című 165 oldalas [!] munkájukat, hogy segítsenek kiigazodni a törvény 22 paragrafusának dzsungelében. Beruházásokra pedig szükség volt, hisz 1938-ban már látszottak bizonyos jelek az ipari konjunktúra lassulására néhány ágazatban, mint ahogyan arra *Chorin Ferenc* GYOSZ elnök is utalt a szervezet 1938-as közgyűlésén. A különböző iparos és tőkés csoportok azt azonban nehezményezték, hogy a földbirtokokra kivetett vagyonadó mind arányaiban, mind pedig abszolút értékben jóval kisebb, mint a rájuk kivetett.

Filmhíradó - A magyar kormány katonai beruházási programja

Ha azonban a hadsereg oldaláról is nézzük a tervet, illetve az az alapján született törvényt, akkor ambivalens érzéseink támadhatnak. Egyrészt, valóban született egy hadsereg-fejlesztési terv és törvény. Másik oldalról azonban mindössze 600 millió pengőt szánt erre a kormány, ami az eredeti 1500-1700 milliós tervnek 35-40%-a... ráadásul az is öt évre elosztva. Tény, hogy ez az összeg valóban messze elmaradt a várakozásoktól és kívánalmaktól, de úgy festett, hogy a fejlesztés első üteme – az ún. Huba I. hadrend – ebből finanszírozható lesz. A tervek szerint 1941. április 1-ig kellett volna befejezni ennek a kiépítését. A Huba I. hadrend szerint a honvédség létszáma békeidőszakban 107 000 fő, hadi létszáma 2 500 000 fő, ami jóval meghaladta a trianoni békében maximálisan előírt 35 000 fős katonaságot.

Joggal vetődik fel a kérdés: mit szoltak mindehhez a kisantant államai? A kisantantállamok még 1937 év elején azt javasolták, hogy Magyarország mondjon le a revízióról, és ebben az esetben hajlandóak elismerni az ország katonai egyenjogúságát. A javaslat annak a felismerésnek a hallgatóságos beismerését jelentette, hogy az utódállamok valójában nem tudják megakadályozni Magyarország fegyverkezését, ezért legalább valamilyen – bármily kétes értékű – biztosítékot szerettek volna elérni. Az egyezmény legerősebb támogatója meglepő módon Edvard Beneš csehszlovák elnök volt, akinek égetően fontos volt a Magyarországgal való viszony normalizálása, hiszen Románia és Jugoszlávia egyre inkább német befolyás alá kerültek, és a szudétánémetek ügyében egyre nagyobb német nyomás helyeződött Csehszlovákiára. Beneš emiatt legalább déli határait biztonságban szeretne tudni, hogy külpolitikai téren teljesen a németekre koncentrálhasson. A felek végül 1938. augusztus 29-én Bledben (ma: Szlovénia) megállapodtak arról, hogy a Magyar Királyság lemond a trianoni békeszerződésben elvesztett területeinek erőszakos visszafoglalásáról, cserébe a kisantant államok elismerik fegyverkezési egyenjogúságát. Mindez már post actem volt ugyan, de a magyar diplomácia jelentős sikerként könyvelte el a megállapodás létrejöttét.

Az alábbiakban közölt dokumentum az 1945 utáni pénzügyminisztériumi iratanyagban található. Az anyag a békedelegáció háttéranyagának készült, de arra, hogy ott érdemben felhasználták volna, nincs forrásunk. A dokumentum első részében részletesen olvashatunk a már többször is citált 1938. évi XX. törvénycikkében foglalt tervekről és végrehajtási módokról. Majd a polgári beruházások igen részletes, s elegendő kevéssé ismert bemutatása következik, tárcánként lebontva, pontosan megadva a bevételeket és kiadásokat. A forrás egzakt bizonyíték a győri program komplexitására, valamint arra, hogy annak a polgári életre vonatkozó – igen jelentékeny – része még feldolgozatlan téma.

Források

A Győri fegyverkezési program - a háború után

Az 1938. évi ún. milliárdos beruházási program

Az 1938. év elején a kormány szükségesnek látta, hogy nagyobb mérvű beruházási munkálatot indítson meg, egyrészt a különböző közigazgatási szükségletek kielégítése és az állami üzemek fejlesztése céljából, másrészt a honvédség felszerelése érdekében. 1938 tavaszán Darányi Kálmán akkori miniszterelnök Győrben beszédet mondott, amelyben meghirdette az ún. milliárdos beruházási programot. Ezt követően a kormány törvényjavaslatot nyújtott be az országgyűlésbe s annak letárgyalása után jelent meg a honvédelmi és ezek költségeinek fedezéséről szóló 1938. XX. tc.

A törvény 1.§-a felhatalmazást ad a kormánynak, hogy honvédelmi, illetőleg légvédelmi célokra, utak és hidak építésére, az államvasutak és a hajózás, valamint a posta, távírda és távbeszélő felszerelésének és berendezésének fejlesztésére, a telepítés és házhelyszerzés előmozdítására, a mezőgazdasági termelés és értékesítés támogatására, az öntözéses gazdálkodás előmozdítása érdekében elhatározott munkálatok tervszerű végrehajtása és más vízügyi beruházásokra, a mezőgazdasági szakképzés és a népoktatás célját szolgáló iskolák előadótermei és egyéb intézmények építésére és felszerelésére, a falu egészségügyi és szociális helyzetének emelése céljából az egészségügyi szervezet kiépítése, egészséges ivóvízzel való ellátásra, bányászati és nyersanyagkutatásra és más közmunkákra, végül a mezőgazdasági hitel előmozdítására, az állami költségvetésekben megállapított összegeken felül, mintegy 1 milliárd pengőt fordítson.

Az 1 milliárd pengő kiadás fedezésére részben kölcsönbevétel, részben pedig egy különleges rendkívüli adó, illetve vagyonváltság szolgált.

A törvény 2. §-ának /1/ bekezdése felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy a beruházások fedezésére összesen mintegy 400 000 000 P-t eredményező kölcsönöket vehessen fel.

A törvény 3-20. §-ai pedig a beruházási hozzájárulásnak nevezett vagyonváltságot szabályozták, amelyből a pénzügyi kormányzat mintegy 600 000 000 P bevételt várt.

Beruházási hozzájárulást kötelesek voltak fizetni azok a vagyonadóalanyok, akiknek tiszta vagyona 1938. február 28-án az 50 000 P-t meghaladta, továbbá - az állam, törvényhatóságok, községek, ezek alapjai és alapítványai, társadalombiztosítási intézetek, nyugdíjpénztárak kivételével - a vagyonadó fizetésére nem köteles, de ugyancsak 50 000 P-t meghaladó vagyonnal rendelkező jogi személyek, intézmények és vagyonközösségek, végül a társulati adó alá eső vállalatok, még ha ideiglenesen mentesek is /3. §./ A törvény részletesen szabályozta a beruházási hozzájárulás alapjainak megállapítását. Az alapból levonandó a közületi és vállalati kölcsönkötvények, elsőbbségi kötvények, záloglevelek, a leltári részvények és üzletrészek tőkeértéke, a földadó alá eső ingatlanok és a mezőgazdasági üzemi tőke 3/8-as része. A beruházási hozzájárulás kulcsa a vagyonadóalanyok és vagyontömegek részére 50 000 P-nél 5%-kal kezdődik és 1 000 000 P felett 14-ig emelkedik, a társulati-adóalanyoknál 100 000 P-ig 10%, 5 000 000 P felett pedig 20%.

A beruházási hozzájárulást 1938. évi október hó 1. napjától kezdődően 20 negyedévi részletben kell megfizetni. A túlnyomó részben mező- vagy erdőgazdaságból élők 25, a földvagyonváltságot annakidején készpénzben megfizetők 30, a közoktatással foglalkozó szervezetek és a földvagyonváltságot annakidején természetben leróvók 40 negyedévi részletben fizethették meg. Előrefizetés esetére a törvény kamattérítést engedélyezett.

A törvény a beruházási hozzájárulást, alapjainak megállapítását, kivétele módját, a jogorvoslatot, a leróvást stb. részletesen szabályozta, magát a beruházási programot azonban természetesen nem tartalmazta. A beruházási program a pénzügyminisztériumban felkutatott feljegyzések és nyilvántartások szerint eredetileg a következő volt:

Polgári beruházások:

1/ Belügyi tárca:

Ivóvízszerzésre	6 000 000 P.
Közegészségügyi célokra	8 200 000 P.
Gyermekvédelmi célokra	500 000 P.
Csendőrségi beruházásokra	2 500 000 P.
Rendőrségi beruházásokra	<u>2 800 000 P.</u>
Összesen:	20 000 000 P

2/ Pénzügyi tárca

Piacszabályozás	75 000 000 P.
Csepeli vízmű bővítése	500 000 P.
Pénzügyőri laktanyák építésére	500 000 P.
Adóhivatalok építésére	300 000 P.
Dohányjövédéki beruházásokra	<u>1 200 000 P.</u>
Összesen:	77 500 000 P.

3/ Iparügyi tárca

Recskí arzénkitermelés	1 280 000 P
Krakkolótelep létesítése	4 000 000 P.
Bányászati kutatásokra	<u>4 720 000 P</u>
Összesen:	10 000 000 P.

4/Kereskedelem- és közlekedésügyi tárca:

Útépítésekre	50 000 000 P.
Bekötőutak építésére	30 000 000 P.
Hajózási célokra	12 000 000 P.
Nemzeti szabadkikötő beruházásaira	2 000 000 P.
Az államvasutak beruházásaira	96 000 000 P.
A posta, távírda és távbeszélő beruházásaira	<u>20 000 000 P.</u>
Összesen:	210 000 000 P.

5/ Földmívelésügyi tárca:

Telepítésekre	20 000 000 P.
Alföldöntözésre	17 500 000 P.
Vízi munkálatokra	11 020 000 P.
Ármentesítő társulatoknak beruházási kölcsönökre	7 500 000 P.
Mezőgazdasági szakoktatásra	5 500 000 P.
Kertészeti szakoktatásra	500 000 P.

Talajjavításra	350 000 P.
Mezőgazdasági értékesítés előmozdítására	8 930 000 P.
Állattenyésztés fejlesztésére	<u>3 700 000 P.</u>
Összesen:	75 000 000 P.

6/ Vallás- és közoktatásügyi tárca:

Elemi népiskolai építkezésekre	9 300 000 P.
Gazdasági népiskolák építésére	3 050 000 P.
Műegyetemi tanszékek bővítésére	<u>150 000 P.</u>
Összesen:	12 500 000 P.

Polgári beruházások együtt 405 000 000 P.

Katonai beruházások 600 000 000 P.

Amint a fentiekből látható, a milliárdos beruházási program 2/5 része esett polgári, 3/5 része honvédelmi beruházásokra. A polgári beruházások keretében első helyen a kereskedelem- és közlekedésügyi tárca állott, főként az államvasúti és a közúti beruházásokkal, második helyen a pénzügyi tárca a piacsabályozás nagyösszegű előirányzásával, végül a harmadik helyen a földművelésügyi tárca. Már itt meg kell jegyeznünk, hogy a piacsabályozásra előirányzott összeg - amely természete szerint különben sem tartozott volna a nemzeti beruházási programba - csak csekély hányadékból került felhasználásra. A honvédelmi beruházási program 600 millió pengős kerete később 822, 4 millió pengőre bővült, amelyre a beruházási hozzájárulás nagyobb bevétele adott lehetőséget.

A beruházási terv 5 év alatt volt megvalósítható. A beruházások - az időközben bekövetkezett háború ellenére is - tervszerűen folytak be és az 1943. év végére a végrehajtás nagyjában véve befejeződött. A belügyi tárcánál a 20 000 000 P-s előirányzott hitelből 19 545 849 P, az iparügyi tárcánál 10 000 000 P-ből 9 999 841 P, a vallás és közoktatásügyi tárcánál 12 500 000 P-ből 12 344 176 P nyert felhasználást. A földművelésügyi tárcánál/ 75 000 000 P előirányzatból 71 439 316 P volt a felhasználás; a fennmaradt 3 560 684 P-ből 1 276 485 P a mezőgazdasági szakoktatásra, 1 264 249 P az állattenyésztés fejlesztésére esik. A kereskedelem- és közlekedésügyi tárca beruházásai teljesen megvalósították a programot, kivéve az államvasutakat, amelynél 7 060 987 P felhasználatlanul maradt. A legnagyobb az elmaradás a pénzügyi tárcánál s itt különösen a piacsabályozásnál, ahol 75 000 000 P előirányzatból mindössze 4 500 000 P került felhasználásra és 70 500 000 P maradt felhasználatlanul. A polgári beruházások összege 322,4 millió pengőt ért el az 1943. év végére. A honvédelmi beruházások - a program bővülése folytán - az eredeti előirányzatot jelentősen túlháladtak és az 1943. év végére közel 806 millió pengőre emelkedtek.

A beruházási program végrehajtása a költségvetési kezelésen kívül, az ún. nemzeti beruházási alap keretében történt. Az alap bevételei a beruházási kölcsönbevétel és a beruházási hozzájárulás, kiadásai a beruházásokra adott és ezeken felül a beruházási hozzájárulásokra felvett előleg törlesztésére fordított összegek voltak. A kormány a beruházások idejében való megkezdése céljából ugyanis az első évben a beruházási hozzájárulás bevételeire előleget vett fel, amelyet a következő években törlesztett. A beruházási alap 1938. VII. 1.-től 1943. XII. 31-ig, illetőleg 1944. XII. 5-ig terjedő időben a következő kezelést bonyolította le. /Millió P-ben./

Bevételek:

Beruházási kölcsön.....	400,-
Beruházási hozzájárulásra felvett előleg + kamatbevétel.....	200,4
Beruházási hozzájárulás	
1938. VII. 1. - 1939. VI. 30.....	126,6
1939. VII. 1. - 1940. XII. 31.....	192,-
1941. I. 1. - 1941. XII. 3.....	127,5
1942. I. 1. - 1942. XII. 31.....	115,8
1943. I. 1. - 1943. XII. 31.....	85,7
Összes bevétel 1943. XII. 31.-ig.....	1248,-
Beruházási hozzájárulás 1944. I.1.-től - 1944. XI. 30.....	11,5
Összesen:.....	1259,5

Kiadások

Beruházásokra nyitott hitel

1938. VII.1. - 1939. VI. 30.....	372,8
1939. VII. 1. - 1940. XII. 31.....	529,-
1941. I. 1. - 1941. XII. 31.....	118,1
1942. I. 1. - 1942. XII. 31.....	57,6
1943. I. 1. - 1943. XII. 31.....	<u>50,8</u>

Összes beruházás 1943.XII. 31.-ig.....1128,3

Beruházásokra nyitott hitel 1944. I.1. - 1944. XI. 30.....13,6

Összesen: 1141,9

Beruházási hozzájárulásra felvett előleg törlesztése 1941-1944.....170-

Együtt:.....1311,9

1944. november hó végén a beruházási alap hiánya:.....52,4

A hiány fedezése oly módon történt, hogy a közigazgatás az alapnak 54,5 millió P összegű ellátmányt adott, amelynek számításba vételével az alap pénzkészlete a fenti időpontban 2,1 millió P volt. Ezzel az időponttal az alap működése meg is szűnt, mert a Sopronba menekült kormány vélhetőleg nem végzett beruházási munkálatokat.

Az öt éves milliárdos beruházási program jelentősége könnyen felbecsülhető, ha összehasonlítjuk ugyanazon időszak egyéb állami beruházásaival. A költségvetésekben beruházásokra biztosított összegek az 1938. VII. 1-től 1944. XII. 31-ig terjedő időszakban a következők voltak:

	1938/39	1939/40	1941	Erdélyi kv.	1942	Délvid. kv.	1943	1944	Összesen
Polgári közigazgatási beruházások	19	30,5	23,7	30,8	107,6	18,5	131,5	123,6	485,2
Üzemi beruházások	21,9	41,8	43,7	84,9	136,9	21,1	219,7	332,6	902,6
<i>Összesen</i>	<i>40,9</i>	<i>72,3</i>	<i>67,4</i>	<i>115,7</i>	<i>244,5</i>	<i>39,6</i>	<i>351,2</i>	<i>456,2</i>	<i>1387,8</i>
Katonai beruházások	3,7	54,3	16,9	17,5	26,7	2	81	97,3	299,4
<i>Együtt</i>	<i>44,6</i>	<i>126,6</i>	<i>84,3</i>	<i>133,2</i>	<i>271,2</i>	<i>41,6</i>	<i>432,2</i>	<i>553,5</i>	<i>1687,2</i>

A háború alatt a nemzeti beruházási alapon kívül végzett külön honvédelmi beruházások összege mintegy 3 milliárd P-t tett ki.

A nemzeti beruházási alap polgári beruházásai az ugyanazon időszak költségvetésileg biztosított beruházásainak 29,2%-át érték el, a beruházási alap katonai beruházásainak pedig a háborús különberuházásoknak mintegy 26%-át. Ezeknek a számoknak a figyelembevételével nyilvánvaló, hogy a milliárdos beruházási program igen nagymérvű beruházási tevékenységet indított meg, amelynek termeléspolitikai, közlekedéspolitikai s általában közgazdasági, valamint szociál- és kultúrpolitikai jelentősége vitathatatlan. Ma már kétségtelen megállapítható az is, hogy az 1938-as években kezdődött konjunktúra emelkedés részben szintén milliárdos beruházási program végrehajtására vezethető vissza.

Jelzet: MOL XIX-L-1-k, 20. doboz

1938. évi XX. törvénycikk

a honvédelem és a közgazdaság fejlesztéséről, egyes népjóléti beruházásokról s ezek költségeinek fedezéséről

1. § Felhatalmaztatik a minisztérium, hogy honvédelmi, illetőleg légvédelmi célokra, utak és hidak építésére, az államvasutak és a hajózás, valamint a posta, távírda és távbeszélő felszerelésének és berendezésének fejlesztésére, a telepítés és házhelyszerzés előmozdítására, a mezőgazdasági termelés és értékesítés támogatására, az öntözéses gazdálkodás előmozdítása érdekében az 1937:XX. törvénycikkkel elhatározott munkálatok tervszerű végrehajtására és más vízügyi beruházásokra, a mezőgazdasági szakképzés és a népoktatás céljait szolgáló iskolák, előadótermek és egyéb intézmények építésére és felszerelésére, a falu egészségügyi és szociális helyzetének emelése céljából az egészségügyi szervezet kiépítésére, egészséges ivóvízzel való ellátásra, bányászati és nyersanyagkutatásra, valamint a nyersanyagok felhasználásának előmozdítására és más közmunkákra, végül a mezőgazdasági hitel előmozdítására, az állami költségvetésekben megállapított összegeken felül, összesen mintegy Egyezer millió (1 000 000 000) P-t fordítson.

2. § (1) Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az 1. §-ban említett állami beruházások és egyéb kiadások költségeinek részbeni fedezésére bemutatóra szóló kamatozó kötvények, nyereménykötvények, pénztárjegyek, kincstárjegyek, kincstári váltók vagy könyvjóváírás ellenében összesen mintegy Négyszázmillió (400 000 000) pengőt eredményező kölcsönöket vehessen fel.

(2) Felhatalmaztatik továbbá a pénzügyminiszter, hogy

a) a jelen szakasz (1) bekezdése értelmében felveendő hosszúlejáratú kölcsönök, illetőleg a jelen törvény szerint fizetendő beruházási hozzájárulások eredményéből visszafizetendő rövidlejáratú kölcsönöket vehessen fel;

b) az állam függő tartozásainak rendezése céljából kamatozó, törlesztéses kötvényeket (adósleveleket) bocsáthasson ki;

c) az állam (állami alapok) pénztári készleteiből átmenetileg visszafizetett rövidlejáratú tartozások erejéig újabb rövidlejáratú kölcsönöket vehessen fel.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt felhatalmazások alapján felveendő kölcsönök tőkái és kamatai, valamint a nyeremények a Magyarországon érvényben levő vagy ez után behozandó adó, illeték, váltság és egyéb bármilyen közteher levonása nélkül fizetendőek ki.

3. § (1) Az 1. §-ban említett állami beruházások és egyéb kiadások költségeinek fedezése céljából egyszeri beruházási hozzájárulást kötelesek fizetni:

1. a jövedelem- és vagyonadóra vonatkozó törvényes rendelkezések szerint vagyonadó fizetésére köteles azok a természetes és jogi személyek, továbbá vagyontömegek, akiknek, illetőleg amelyeknek a 4. § értelmében számított tiszta vagyona az 1938. évi február hó 28. napján az 50 000 P-t meghaladta; a haszonélvezettel terhelt vagyont azonban a tulajdonosnál kell vagyonként számításba venni;

2. az államot, törvényhatóságokat és községeket (városokat), valamint az ezek által kezelt alapokat és alapítványokat, a törvény alapján működő nyugdíj- és más társadalombiztosítási intézményeket, az elismert és el nem ismert nyugdíjpénztárakat (nyugdíjalapokat) kivéve, minden olyan jogi személy, intézmény és vagyontömeg, amely vagyonadó fizetésére nem köteles ugyan, azonban a 4. § értelmében számított osztatlan tiszta vagyonának értéke az 1938. évi február hó 28. napján az 50 000 P-t meghaladta;

3. a társulati adó alá eső vállalatok - saját tőkéjük összegére való tekintet nélkül - még abban - esetben is, ha a társulati adó alól ideiglenesen mentesek, vagy a társulati adó kivétele csőd vagy felszámolás következtében szünetel.

(2) A fennálló törvényes rendelkezések szerint a társulati adó alól állandóan mentes, vagy a társulati adó legkisebb tételének fizetése alól állandóan felmentett vállalatok beruházási hozzájárulás fizetésére nem kötelesek. Tagjainak üzletrész vagy részvény ellenében öröklakást biztosító szövetkezet, illetőleg részvénytársaság ilyen célra szolgáló házának a 4. § (2) bekezdése szerint megállapított értékét pedig - üzletrészeik, illetőleg részvényeik arányában - az egyes üzletrész-, illetőleg részvénytulajdonosok vagyonaként kell a beruházási hozzájárulás kiszámítása során figyelembe venni.

4. § (1) A 3. § (1) bekezdésének 1. és 2. pontja értelmében kötelezettek által fizetendő beruházási hozzájárulás szempontjából a vagyont az 1928. évi február hó 28. napján fennálló állaga és értéke szerint általában a jövedelem- és vagyonadóra vonatkozó törvényes rendelkezések megfelelően kell számításba venni. A tőketartozásokat annak a vagyontárgynak értékéből kell levonni, amelyet közvetlenül terhelnek. Ha a tőketartozás több vagyontárgyat közösen terhel, minden vagyontárgynál a tartozás aránylagos részét kell figyelembe venni.

(2) Olyan ingatlan értékű, amelyen épület áll, annak az összegnek a tizenháromszorosát kell venni, amely az 1938. évi házadókievétel alapjául vett nyers házbérfőjévedelemből (haszonértékéből) a házadónak és járulékainak (az eszményi házadónak és járulékainak) a levonása után fennmarad. Az ideiglenesen adómentes házaknál azonban ehhez az összeghez hozzá kell adni annak a különbözethez az adómentesség még le nem járt idejére eső részét, amely különbözet az eszményi házadó figyelmen kívül hagyásával a tényleg kivetett adók levonása után fennmaradó bérfőjévedelem tizenháromszoros összege és az előbbiek szerint kiszámított összeg között mutatkozik.

(3) Ha az épület az ingatlan csak egy kis részét foglalja el, vagy ha az épület avult vagy rozoga állapota miatt a bérfőjévedelem csekély, úgy hogy az előző bekezdésben megállapított szorzószám alkalmazásával kiszámított érték az ingatlan valóságos forgalmi értékének nem felel meg, a be nem épített ingatlanrész értékét is figyelembe kell venni. Ha az ingatlanok ily módon kiszámított értéke kisebb, mint az egész ingatlanok az épület nélkül számított telekértéke, az utóbbit kell számításba venni.

5. § (1) A 3. § (1) bekezdésének 3. pontja értelmében kötelezettek által fizetendő beruházási hozzájárulás alapjának megállapításánál a vállalat 1938. évi január hó 1. napja előtt zárult utolsó üzleti évének mérlegében kimutatott saját tőke összegéből kell kiindulni. Ha a vállalatnak az 1938. évi január hó 1. napja előtt zárult üzlet éve nem volt, az 1938. évi február hó 28. napjával felállítandó mérlege az irányadó.

(2) A saját tőkét a társulati adóra vonatkozó törvényes rendelkezések szerint kell számításba venni, azonban a saját tőke összegéből a mérlegben kimutatott veszteséget le kell vonni.

(3) Az előző bekezdésekben foglaltak szerint számításba vett saját tőke összegéhez hozzá kell adni az utolsó három évi üzleti nyereség átlagának huszonötöszörösét, és az ily módon kiszámított összeg felerésze a beruházási hozzájárulás alapja. A beruházási hozzájárulás szempontjából üzleti nyereségnek veendő az az összeg, amely a társulati adónál alapul vett nyereségből, a társulati adónál adózatlanul hagyott külföldről származó jövedelmekből és a tantiemadóval megrótt járandóságoknak a két összeg 10%-át meghaladó részéből alakul.

(4) Ha a vállalatnak a beruházási hozzájárulás fizetésére kötelezett más vállalat részvényeiből vagy részjegyeiből legalább 10% volt tulajdonában, azok értéke olyan arányban, amily arányban ezeknek a részvényeknek vagy részjegyeknek az értéke az alapul vett mérleg cselekvő vagyonához áll, a beruházási hozzájárulás alapjából - legfeljebb azonban a saját tőke 10%-a erejéig - levonandó.

(5) Ingyenes háramlás esetében a vállalat beruházási hozzájárulás alapjából le kell vonni azt az összeget, amely a háramlási tartalékba helyezett és a társulati adóra vonatkozó törvényes rendelkezések szerint e célra tartalékolható összegek között hiányként mutatkozik.

(6) A pénzügyminiszter előzetes engedélyével le lehet vonni a beruházási hozzájárulás alapjából a külföldön levő leányvállalatok részvényeinek a mérleg szerint mutatkozó tiszta értékét is, ha a vállalat igazolja, hogy azok vagy már az 1919. évi január hó 1. napja előtt tulajdonában voltak, vagy ha később kerültek a vállalat tulajdonába, a leányvállalat a fizetésre kötelezett vállalat 1919. évi január hó 1. napja előtt külföldön volt telepéből alakult. A pénzügyminiszter előzetes engedélyével le lehet vonni a beruházási hozzájárulás alapjából a vállalat külföldön levő telepeinek a mérleg szerint mutatkozó tiszta értékét is.

(7) A beruházási hozzájárulás alapja azoknál a vállalatoknál, amelyeknél a saját tőke összegéből veszteség vonatott le, - a jelen § (5) és (6) bekezdéseiben említett eseteket kivéve - nem lehet kevesebb, mint a saját tőke 70%-a, a többi vállalatnál pedig, ugyancsak a jelen § (5) és (6) bekezdéseiben említett esetek kivételével, nem lehet kevesebb, mint a saját tőke 80%-a, viszont több sem lehet, mint annak 150%-a.

(8) Az állam, a törvényhatóságok és a községek (városok) társulati adó alá eső vállalatainál a beruházási hozzájárulás alapja azzal az összeggel egyenlő, amely a vállalat mérlegszerű vagyontételeinek összegéből a nem az üzemet létesítő közülettel szemben fennálló tehertertelek levonása után fennmarad.

(9) Az 1938. évi február hó 28. napján a Pénzügyminisztérium felülvizsgálata alá tartozott pénzügyintézeteknél a beruházási hozzájárulás alapját a Pénzügyminisztérium Központ által a fentebbi szabályok figyelembevételével és a rendelkezésre álló felülvizsgálati adatok alapján megállapított összeg képezi.

(10) A házrészvénytársaság, a mező- és erdőgazdasági ingatlanokon őstermeléssel és az annak keretében tartozó mező- és erdőgazdasági üzemágakkal foglalkozó társaság, valamint a korlátolt felelősségű társaság beruházási hozzájárulását - az előbbi bekezdésekben foglaltaktól eltérően és a saját tőke összegére való tekintet nélkül - a 4. §-ban foglalt rendelkezések szerint úgy kell megállapítani, mintha a társasági vagyon valamely természetes személy osztatlan tulajdona volna. Azok a kölcsönök, amelyeket a társaság tagjai vagy azok hozzátartozói a vállalatnak akár kamatmentesen, akár kamat kikötése mellett nyújtottak, a beruházási hozzájárulás alapjának a megállapításánál csak abban az esetben vehetők tőketartozásként figyelembe, ha a vállalat igazolja azt, hogy a kölcsönt nyújtó a vállalatnak kölcsönadott tőkét az 1938. évre benyújtott jövedelem- és vagyonadó bevallásában bevallotta, illetőleg amennyiben a korlátolt felelősségű társaság valamely társulati adó alá eső jogi személy, ez a kölcsönadott összeget az 1938. évi társulati adó kivételénél alapul vett mérlegében vagyonként beállította. Ha a kölcsönt nyújtó társasági tag külföldön lakó külföldi állampolgár, vagy külföldön székhellyel bíró jogi személy, a vállalat azt köteles igazolni, hogy a kölcsönt nyújtó természetes vagy jogi személy a kölcsönadott összeg után a magyar jövedelem- és vagyonadónak, illetőleg társulati adónak megfelelő adót külföldön fizet.

(11) Csőd, kényszeregyesség és felszámolás alatt álló vállalatokra, valamint az 1938. évi február hó 28. napja után egyesült vállalatokra a beruházási hozzájárulás alapjának megállapítását a pénzügyminiszter rendelettel szabályozza.

6. § (1) A beruházási hozzájárulást a 3. § (1) bekezdésének 1. és 2. pontjában, valamint az 5. § (10) bekezdésében említett kötelezettek a következő táblázat szerint fizetik:

A beruházási hozzájárulás alapja	A fizetendő beruházási hozzájárulás %-a
50,000 P-n felül	5.-

56,250 P-n felül	62,500 P-ig	5.25
62,500 P-n felül	68,750 P-ig	5.50
68,750 P-n felül	75,000 P-ig	5.75
75,000 P-n felül	81,250 P-ig	6.-
81,250 P-n felül	87,500 P-ig	6.25
87,500 P-n felül	93,750 P-ig	6.50
93,750 P-n felül	100,000 P-ig	6.75
100,000 P-n felül	112,500 P-ig	7.-
112,500 P-n felül	125,000 P-ig	7.25
125,000 P-n felül	137,500 P-ig	7.50
137,500 P-n felül	150,000 P-ig	7.75
150,000 P-n felül	162,500 P-ig	8.-
162,500 P-n felül	175,000 P-ig	8.25
175,000 P-n felül	187,500 P-ig	8.50
187,500 P-n felül	200,000 P-ig	8.75
200,000 P-n felül	225,000 P-ig	9.-
225,000 P-n felül	250,000 P-ig	9.25
250,000 P-n felül	275,000 P-ig	9.50
275,000 P-n felül	300,000 P-ig	9.75
300,000 P-n felül	325,000 P-ig	10.-
325,000 P-n felül	350,000 P-ig	10.25
350,000 P-n felül	375,000 P-ig	10.50
375,000 P-n felül	400,000 P-ig	10.75

400,000 P-n felül	450,000 P-ig	11.-
450,000 P-n felül	500,000 P-ig	11.25
500,000 P-n felül	550,000 P-ig	11.50
550,000 P-n felül	600,000 P-ig	11.75
600,000 P-n felül	650,000 P-ig	12.-
650,000 P-n felül	700,000 P-ig	12.25
700,000 P-n felül	750,000 P-ig	12.50
750,000 P-n felül	800,000 P-ig	12.75
800,000 P-n felül	850,000 P-ig	13.-
850,000 P-n felül	900,000 P-ig	13.25
900,000 P-n felül	950,000 P-ig	13.50
950,000 P-n felül	1.000,000 P-ig	13.75
1.000,000 P-n felül		14.-

(2) Az 5. § (10) bekezdésében említett vállalatok, amennyiben a beruházási hozzájárulás alapja az 50,000 pengőt el nem éri, a beruházási hozzájárulást 5%-os kulcs mellett fizetik.

(3) A beruházási hozzájárulást a 3. § (1) bekezdésének 3. pontjában említett kötelezettek - az 5. § (10) bekezdésében említett kötelezettek kivételével - a következő táblázat szerint fizetik:

A beruházási hozzájárulás alapja	A fizetendő beruházási hozzájárulás %-a
	100,000 P-ig 10.-
100,000 P-n felül 250,000 P-ig 11.-
250,000 P-n felül 500,000 P-ig 12.-
500,000 P-n felül 750,000 P-ig 14.-
750,000 P-n felül 1.000,000 P-ig 16.-

1.000,000 P-n felül	5.000,000 P-ig	18.-
5.000,000P-n felül			20.-

(4) Az állam által megváltott helyi érdekű vasúti vállalatok - beruházási hozzájárulás fejében - öt évi megváltási járadékuknak 60%-át fizetik.

(5) A magasabb fokozatok alkalmazásánál a magasabb fokozat alkalmazásából eredő beruházási hozzájárulási többlet nem lehet nagyobb, mint a fokozatot meghaladó vagyonérték fele.

(6) A jelen § (1) bekezdésében foglalt táblázat szerinti kulcs megállapítása céljából a kötelezettek a 4. § szerint megállapított egész tiszta vagyonát kell számításba venni. Az így megállapított kulcs szerint járó beruházási hozzájárulást azonban az után az összeg után kell fizetni, - még ha ez az összeg 50,000 pengőnél kisebb is - amely az egész tiszta vagyon értékének összegéből a kötelezettek az állam törvényhatóságok, társulatok, valamint nyilvános számadásra kötelezett vállalatok által kibocsátott akár adóköteles, akár adómentes kölcsönkötvényekben, elsőbbségi kötvényekben és záloglevelekben, továbbá a belföldi vállalatok részvényeiben és üzletrészeiben meglévő tőke tiszta értékének és a földadó alá eső ingatlanok, valamint a mezőgazdasági üzemi tőke tiszta értéke 3/8-ad részének levonása után fennmarad.

(7) Ha a 3. § (1) bekezdésének 3. pontjában említett vállalatok terhére jogerősen kivetett beruházási hozzájárulások végösszege 350 millió pengőn alul maradna, a pénzügyminiszter a vállalatok által fizetendő beruházási hozzájárulások összegét aránylagosan felemeli oly mérvben, hogy azok végösszege a 350 millió pengőöt elérje.

7. § Ha valamely érdekképviselőt a kötelekékbe tartozó s a 3. § (1) bekezdésének 3. pontja alá eső kötelezettek beruházási hozzájárulásának tagjaira felosztását és beszolgáltatását elvállalja, a pénzügyminiszter az érdekképviselőt tagjai terhelő beruházási hozzájárulásokat egyéni kivetés mellőzésével és jogorvoslat kizárásával egy összegben állapíthatja meg, és annak a tagokra felosztását és beszolgáltatását az érdekképviselőre bízhatja. A felosztásnak és a befizetés biztosításának módját a pénzügyminiszter rendelettel szabályozza.

8. § (1) A 3. § (1) bekezdésének 1. és 2. pontjában említett kötelezettek a pénzügyminiszter által rendeletileg megállapítandó határidő alatt a beruházási hozzájárulás összegének megállapítása céljából úgy a beruházási hozzájárulás alá tartozó, mint az alá nem eső vagyonokról részletes és számszerű bevallást kötelesek adni. A bevallásadási kötelezettséget nem érinti az, hogy a beruházási hozzájárulás fizetésére kötelezett személy a jövedelem- és vagyonadó kivetése céljából már szabályszerű bevallást adott.

(2) A 3. § (1) bekezdésének 3. pontjában említett vállalatok a pénzügyminiszter által megállapítandó határidő alatt mindazokat az adatokat kötelesek bevallani, amelyek az 5. § szerint a hozzájárulás alapjának megállapításához szükségesek.

(3) Abban az esetben, ha a kötelezett a jelen § (1) bekezdésében említett bevallásában olyan vagyontárgyakat, illetőleg értékeket is bevall, amelyeket az előző évekre, vagy az 1938. évre szóló jövedelem- és vagyonadó bevallásában elhallgatott, mentesül az 1938. évet megelőző időre a pótlólagos megadóztatás alól és ellene adócsalási vagy jövedéki kihágási eljárás nem indítható. Az 1938. évi vagyonadó kivetést azonban ennek a bevallásnak alapján helyesbíteni kell, kivéve, ha az adóköteles igazolja, hogy a vagyontöbblet az 1938. évi január hó 1. napja és az 1938. évi február hó 28. napja között keletkezett.

(4) A 3. § (1) bekezdésének 3. pontjában említett vállalatok az 1938. évet megelőző időre a pótlólagos megadóztatás alól csak akkor mentesülnek és ellenük adócsalási vagy jövedéki kihágási eljárás nem indítható, ha a vállalat egy összegben előre befizeti azt a többletet, amely a jelen törvény alapján fizetendő beruházási hozzájárulás és az 1935., 1936., 1937. évi üzleteredményeiből adó alól elvont nyereségek figyelembe vétele mellett kiszámított beruházási hozzájárulás összegébe között mutatkozik.

(5) A kötelezett ellen, aki bevallásában olyan vagyontárgyakat, illetőleg értékeket is bevall, amelyek mint külföldi fizetési eszközök, külföldi pénzügyi eszközök, külföldi követelések, vagy külföldi értékpapírok a külfölddel való fizetési forgalom szabályozására vonatkozó törvényes rendelkezések értelmében bejelentési és rendelkezésre bocsátási kötelezettség alá estek, nem lehet büntető eljárást indítani amiatt, hogy bejelentési vagy rendelkezésre bocsátási kötelezettségének nem tett eleget, ha a bevallás benyújtásától számított 30 nap alatt a be nem jelentett, illetőleg rendelkezésre nem bocsátott külföldi fizetési eszközt, külföldi pénzügyi eszközt, külföldi értékpapírt a Magyar Nemzeti Banknak bejelenti és rendelkezésre bocsátási kötelezettségének a Magyar Nemzeti Bank által megállapítandó idő alatt eleget tesz.

(6) A bevallott vagyontárgyakat, amennyiben azok értékének bevallása a jelen törvényben, vagy a vagyonadó kivetésére vonatkozó jogszabályokban foglaltaktól eltérően alacsonyabban történt, az állam a bevallott értékben a hozzájárulás elsőfokú kivetéséről szóló fizetési meghagyás kézbesítésétől számított egy éven belül megválthatja. Erre a célra a jelen törvény alapján felvett kölcsönökből vagy kivetett hozzájárulásból befolyó bevétel is felhasználható.

(7) A (6) bekezdésben említett megváltásra vonatkozó részletes szabályokat, úgyszintén az (1) és (2) bekezdésben említett bevallások részletes tartalmát és alakját, valamint kezelésük módját a pénzügyminiszter rendelettel állapítja meg.

(8) Nem kell bevallást adni azoknak, akikre nézve a beruházási hozzájárulás beszolgáltatására az érdekképviselő vállalt kötelezettséget.

9. § (1) A beruházási hozzájárulás összegét a bevallások, valamint a hivatalból rendelkezésre álló vagy megszerzett adatok alapján az a m. kir. pénzügyigazgatóság állapítja meg, amelynek területén a kötelezettek jövedelem- és vagyonadóját, illetőleg társulati adóját is kivetették. Ha pedig a jelen törvény 3. §-a (1) bekezdésének 2. pontjában említett kötelezettek beruházási hozzájárulásának megállapításáról van szó, a beruházási hozzájárulás összegét az a m. kir. pénzügyigazgatóság állapítja meg, amelynek területén a fizetésre kötelezett ügyeit intéző központi szerv működik.

(2) A beruházási hozzájárulás helyes megállapítása céljából a m. kir. pénzügyigazgatóság mindazokat az intézkedéseket teheti, amelyekre az állam egyenesadókra, továbbá a közadók kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések szerint az adóhatóságok jogosultak.

(3) A beruházási hozzájárulás összegéről a fizetésre kötelezettet fizetési meghagyással kell értesíteni.

(4) A beruházási hozzájárulás könyvelésének és nyilvántartásának szabályait a pénzügyminiszter rendelettel állapítja meg.

10. § (1) A 3. § (1) bekezdésének 1. és 2. pontjában említett fizetésre kötelezettek a beruházási hozzájárulást megállapító fizetési meghagyás ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt a pénzügyigazgatóság székhelyén alakított döntőbizottsághoz fellebbezéssel élhetnek. A döntőbizottság elnökből, nyolc rendes és nyolc póttagból áll. Elnököt, továbbá négy rendes és négy póttagot a pénzügyminiszter nevez ki; ugyancsak a pénzügyminiszter jelöl ki elnökhelyettest a rendes tagok sorából. Két rendes és két póttagot a döntőbizottság székhelye szerint illetékes mezőgazdasági kamara, egy rendes és egy póttagot a kerületi kereskedelmi és iparkamara, egy rendes és egy póttagot pedig a háztulajdonosok köréből annak a városnak a polgármestere jelöl ki, amelyben a pénzügyigazgatóság székhelye van.

(2) A székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság határozata ellen a kötelezettek a Budapest székesfővárosban kerületenként szervezett ahhoz a döntőbizottsághoz fellebbezhetnek, amelynek területén laknak. E döntőbizottságokba egy rendes és egy póttagot az Országos Mezőgazdasági Kamara két rendes és két póttagot a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, egy rendes és egy póttagot pedig a háztulajdonosok köréből a székesfőváros polgármestere küld ki. Elnököt és elnökhelyettest, úgyszintén négy rendes és négy póttagot a pénzügyminiszter az (1) bekezdésnek megfelelően nevez, illetőleg jelöl ki.

(3) A társulati adó alá eső vállalatok a beruházási hozzájárulás összegét megállapító fizetési meghagyás ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt a pénzügyminiszter által erre a célra a fontosabb ipari és kereskedelmi városokban szervezett döntőbizottságokhoz élhetnek fellebbezéssel. A döntőbizottságok székhelyét és hatáskörének területét a pénzügyminiszter állapítja meg. A fellebbezés annak a döntőbizottságnak a hatáskörébe tartozik, amelynek területén a fellebbező vállalat székhelye van. Ez a döntőbizottság elnökből, hat rendes és hat póttagból áll. Elnököt, továbbá három rendes és három póttagot a pénzügyminiszter nevez ki; ugyancsak a pénzügyminiszter jelöl ki elnökhelyettest a rendes tagok sorából. Egy rendes és egy póttagot a döntőbizottság székhelye szerint illetékes kerületi kereskedelmi és iparkamara, egy rendes és egy póttagot a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, egy rendes és egy póttagot pedig a Takarékpénztárak és Bankok egyesülete küld ki.

(4) Abban az esetben, ha az előző (1)-(3) bekezdésekben említett bizottságba valamelyik érdekképviselő nem küld tagot, helyette a döntőbizottság székhelye szerint illetékes törvényhatóság közigazgatási bizottsága választ rendes és póttagokat azoknak a sorából, akik foglalkozásuk vagy vagyonuk túlnyomó része szerint ahhoz az érdekeltséghez tartoznak, amelynek a bizottságokban való képviseltetéséről ez úton történik gondoskodás.

(5) A fellebbezést a pénzügyigazgatásnál írásban kell benyújtani. A pénzügyigazgatóság a fellebbezést az illetékes döntőbizottság elé terjeszti. A bizottságban az ügyeket a pénzügyigazgatóság kiküldöttje adja elő.

11. § (1) Az elsőfokú döntőbizottság határozata ellen úgy a fizetésre kötelezett, mint a bizottság előadója további fellebbezéssel élhet. A fellebbezést a fizetési meghagyást kibocsátó pénzügyigazgatásnál kell írásban beadni.

(2) A másodfokú fellebbezések elbírálására Budapesten két országos döntőbizottságot kell alakítani. Az országos döntőbizottság határozata ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

(3) Az egyik országos döntőbizottság (I. számú Országos Döntőbizottság) a 10. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott, a másik országos döntőbizottság (II. számú Országos Döntőbizottság) a 10. § (3) bekezdésében meghatározott döntőbizottságok határozatai ellen beadott fellebbezések tárgyában jár el.

(4) Az I. számú Országos Döntőbizottság elnökből, nyolc rendes és nyolc póttagból áll. Elnököt, továbbá négy rendes és négy póttagot a pénzügyminiszter nevez ki; ugyancsak a pénzügyminiszter jelöl ki elnökhelyetteset a rendes tagok sorából. Egy rendes és egy póttagot az Országos Mezőgazdasági Kamara, egy rendes és egy póttagot az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, egy rendes és egy póttagot a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, egy rendes és egy póttagot pedig a háztulajdonosok köréből a székesfőváros polgármestere küld a bizottságba.

(5) A II. számú Országos Döntőbizottság elnökből, hat rendes és hat póttagból áll. Elnököt, továbbá három rendes és három póttagot a pénzügyminiszter nevez ki; ugyancsak a pénzügyminiszter jelöl ki elnökhelyetteset a rendes tagok sorából. Egy rendes és egy póttagot a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, egy rendes és egy póttagot a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, egy rendes és egy póttagot pedig a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete küld a bizottságba.

(6) Abban az esetben, ha akár az I. számú, akár a II. számú Országos Döntőbizottságba valamelyik érdekképviselő nem küld tagot, helyette az illető érdekképviselő felett a kormányhatósági felügyelet gyakorló miniszter küld rendes és póttagot azoknak a sorából, akik foglalkozásuk, vagy vagyonuk túlnyomó része szerint ahhoz az érdekeltséghez tartoznak, amelyiknek a bizottságban való képviselőségéről ez úton történik gondoskodás.

(7) Az országos bizottságban az ügyeket a pénzügyminiszter által kijelölt pénzügyi tisztviselő adja elő.

12. § (1) Mind az első-, mind a másodfokú döntőbizottságnak joga van arra is, hogy a kötelezett által fellebbezéssel megtámadott beruházási hozzájárulás összegét a kötelezett meghallgatása után felemelje, ha a beruházási hozzájárulás összegét a kötelezett vagyoni viszonyaival arányban állónak nem találja.

(2) A pénzügyigazgatásnak a beruházási hozzájárulás tárgyában hozott fizetési meghagyását fellebbezés hiányában is fel kell terjeszteni az elsőfokú döntőbizottsághoz. Az elsőfokú döntőbizottság a fizetési meghagyásban megállapított beruházási hozzájárulást - a kötelezett meghallgatása után - kellő indokolással fellebbezés hiányában is felemelheti, ha a kivétel a törvény rendelkezéseinek nem felel meg.

(3) A döntőbizottságok ügyrendjére, határozatképességére és eljárására általában az adófelszámítási bizottságra vonatkozó törvényes rendelkezések az irányadók.

13. § (1) A beruházási hozzájárulást - a jelen §-ban megállapított kivételekkel - az 1938. évi október hó 1. napjától kezdődően január, április, július és október hó 1. napján esedékes 20 egyenlő negyedévi részletben kell megfizetni. Ha a beruházási hozzájárulás összegét döntőbizottsági határozat felemeli vagy leszállítja, a jövőben fizetendő részeket összegét akként kell módosítani, hogy a tartozás a megállapított öt év alatt kiegyenlíthessék. A beruházási hozzájárulást 1938. évi október hó 1. napjától számított 25 egyenlő negyedévi részletben fizetik azok, akik kizárólag vagy túlnyomó részben mező- és erdőgazdaságból élnek, 30 egyenlő negyedévi részletben fizetik azok, akik a vagyonváltságról szóló törvényes rendelkezések alapján járó földvagyonváltságot annakidején nem természetben rótták le, hanem készpénzben fizették meg, 40 egyenlő negyedévi részletben fizetik végül a közoktatással foglalkozó szerzetesrendek, valamint azok, akik a vagyonváltságról szóló törvényes rendelkezések alapján járó földvagyonváltságot természetben lerótták.

(2) Ha a beruházási hozzájárulást a pénzügyminiszter a 6. § (7) bekezdése alapján felemeli, a többletet az 1943. évi október hó 1. napjától kezdődően negyedévenként folytatólag ugyanolyan összegű részletekben kell megfizetni, mint az eredetileg megállapított beruházási hozzájárulást.

(3) A beruházási hozzájárulás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezésnek halasztó hatálya nincs.

(4) A pénzügyminiszter azoknak a kötelezetteknek, akiknek évközben rendszeresen visszatérő jövedelmük nincsen, megengedheti, hogy a beruházási hozzájárulás részeit félévenként, vagy évenként esedékes részletekben fizethessék.

(5) A fizetési meghagyásban a beruházási hozzájárulás összegét, a fizetendő részeket összegeit és a fizetés idejét meg kell határozni.

(6) A megnyitó mérlegben (7000/1925. P. M. számú rendelet) kimutatott tőketartalék a beruházási hozzájárulás fizetésére adómentesen felhasználható. Ha a vállalat a beruházási hozzájárulás fizetésére alapítójától veszti igénybe, az erre vonatkozó közgyűlési határozathoz a hitelezők meghallgatása nem szükséges és a közgyűlési határozat meg nem támadható. Az alapítókének a beruházási hozzájárulás fizetése céljából történt leszállítása nem akadályozza annak, hogy a vállalat az esetleges nyereségből már az alapítók leszállításának évében osztalékot fizethessen.

14. § (1) A pénzügyminiszter annak, aki a beruházási hozzájárulás valamelyik részletét a fizetésre megállapított nap előtt fizeti meg, az előre fizetett részlet után legfeljebb évi 6% kamattérítést engedélyezhet. A kamattérítést, ha a kötelezett az évnegyed első napján fizetett, a fizetés napjától, ha pedig később fizetett, a fizetés napját követő évnegyed első napjától az előre fizetett részlet fizetésére megállapított napig kell számítani.

(2) Késedelmes fizetés esetében évi 6% késedelmi kamatot kell fizetni. A késedelmi kamat a fizetésre megállapított naptól kezdve annak a hónapnak a végéig jár, amelyben a fizetést teljesítik.

15. § (1) A beruházási hozzájárulást az tartozik megfizetni, aki a beruházási hozzájárulás megállapításának alapjául szolgáló vagyonnak az 1938. évi február hó 28. napján tulajdonosa volt, illetőleg akinek vagyonához a beruházási hozzájárulás megállapításának alapjául szolgáló vagyonrészeket a vagyonadóról szóló jogszabályok értelmében hozzá kell számítani.

(2) Ha a vagyonadóról szóló jogszabályok értelmében több személy vagyonát kell összeszámítani, egymás közötti viszonyukban a beruházási hozzájárulás terhe a vagyonérték arányában oszlik meg. Ugyanezt a szabályt kell megfelelően alkalmazni más esetben is, ha a beruházási hozzájárulás alapjául szolgáló vagyonban egymással szemben elszámolásra köteles vagyonrészek vannak. (Hitbizomány-szabadvagyon, ági vagyon-szerzeményi vagyon.) Egyébként, ha a közadók kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések értelmében a vagyon után járó közszolgáltatásokért több személyt egyetemleges kötelezettség terhel, az ennek a vagyonnak alapján megállapított beruházási hozzájárulás fizetéséért ezek a személyek ugyancsak egyetemlegesen felelnek. Ugyanúgy egyetemleges kötelezettség terheli a haszonélvezőt a beruházási hozzájárulásnak a haszonélvezet tárgyát szolgáló vagyonra eső és a haszonélvezetnek tartama alatt fizetendő aránylagos része tekintetében. Amennyiben a beruházási hozzájárulás fizetése következtében a haszonélvezőnek a haszonélvezetből eredő jövedelme a tisztas eltartás mértékét el nem éri, a haszonélvező a haszonélvezettel terhelt vagyon tulajdonosától megtérítést követelhet. Viszont amennyiben a beruházási hozzájárulást a tulajdonos fizeti, a beruházási hozzájárulásnak a haszonélvezettel terhelt vagyonra eső részét a tulajdonos a haszonélvezőre háríthatja át annyiban, hogy a haszonélvezet tartama alatt a beruházási hozzájárulás kifizetett összege után évi 4% megtérítést követelhet.

(3) A kötelezett ellen elrendelt csőd, vagy csődön kívüli kényszeregyességi eljárás a beruházási hozzájárulás behajtását nem gátolja.

(4) Ha a beruházási hozzájárulást a kötelezett helyett harmadik személy fizeti, a kincstár a megüresedő jelzálogjog ranghelyével való rendelkezés jogáról a tulajdonos javára lemondhat a végből, hogy a jelzálogjog a harmadik személy követelésének biztosítására bejegyeztessék.

16. § (1) A pénzügyminiszter a földmívelésügyi miniszterrel egyetértve elrendelheti, hogy a kötelezett a hátralékos beruházási hozzájárulást az 1936:XXVII. tc.-ben megállapított célokra alkalmas ingatlanának tulajdonul átadásával egyenlítsse ki, ha a kötelezett a beruházási hozzájárulás négy negyedévi részletének megfizetésével késedelemben van, feltéve, hogy mezőgazdasági ingatlanának legalább kétharmada a kötelezettnek az átadás után is megmarad. A beruházási hozzájárulás ingatlanok tulajdonul átadásával való kiegyenlítését csak abban az esetben lehet elrendelni, ha az okszerű gazdálkodás lehetősége a megmaradó ingatlanon is biztosítva van.

(2) A beruházási hozzájárulás összegének ingatlanon kiegyenlítése esetében a beruházási hozzájárulást az ingatlan tulajdonának a kincstár vagy az általa kijelölt személy javára való bejegyzésével kell kiegyenlíttetnek tekinteni.

(3) Az átadott ingatlan tulajdonjoga az államra minden teherrel mentesen száll át, ha az ingatlan tulajdonjogának a kincstár javára tehermentes lejegyzése következtében a tehermentes átvétel a hitelezők fedezetének biztonságát nem veszélyezteti. Az 1936:XXVII. tc. 43. §-a értelmében kell elbírálni, hogy az ingatlan tehermentes lejegyzése nem veszélyezteti-e a hitelezők fedezetének biztonságát.

(4) Az átadott ingatlan értékelése és a jogorvoslatok tekintetében az 1936:XXVII. tc. VI. fejezetének a rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

17. § A beruházási hozzájárulásnak az a része, amelynek alapjául az ingatlan szolgál, az ingatlant az 1938. évi február hó 28. napjának megfelelő rangsorral jelzálogjogi bejegyzés nélkül terheli. Ez az elsőbbség megszűnik, ha a beruházási hozzájárulás biztosítására a jelzálogjog bejegyzését az 1943. évi február hó 28. napjáig nem kérik. Ha a jelzálogjog bejegyzését ezen időn belül kérik, azt az 1938. évi február hó 28. napjának megfelelő rangsorral kell bejegyezni. Elidegenítési és terhelési tilalom nem gátolja, hogy a beruházási hozzájárulás behajtása végett az ingatlan állagára végrehajtást vezessenek.

18. § A kötelezett által megfizetett beruházási hozzájárulás az általános kereseti adó, a társulati adó, valamint a jövedelemadó alapjaiból nem vonható le.

19. § (1) Aki a beruházási hozzájárulás megállapítása céljából szükséges bevallást a megszabott határidőben be nem adja, a terhére megállapított beruházási hozzájárulás összegének egyszeresét fizeti bírság fejében. Ezt a bírságot a m. kir. pénzügyigazgatóság a beruházási hozzájárulással egyidejűleg állapítja meg.

(2) Ha a beruházási hozzájárulást döntőbizottsági határozat felemeli vagy leszállítja, ennek megfelelően a bírság összegét is módosítani kell.

(3) Ha a kötelezett igazolja, hogy mulasztása véletlen volt, vagy ha a bírsággal sújtott a beruházási hozzájárulás fizetésére nem köteles, a bírságot mellőzni kell.

20. § (2) Adócsalás büntetést követi el, aki abból a célból, hogy a beruházási hozzájárulás fizetése alól mentesüljön, vagy hogy beruházási hozzájárulása kisebb összegben állapíttassék meg, mint amennyit a jelen törvény rendelkezései szerint fizetnie kell:

1. a beruházási hozzájárulás megállapításának alapjául szolgáló valamely vagyontárgyat vagy értéket szándékosan elrejt, hozzáférhetetlenné tesz, vagy bevallásából szándékosan kihagy;

2. bevallásában vagy az illetékes hatóságtól hozzá intézett kérdésre adott írásbeli vagy jegyzőkönyvbe mondott válaszában vagy jogorvoslatának indokolásában szándékosan olyan valótlan adatot szolgáltat, vagy olyan adatot elhallgat, amelynek szolgáltatása, illetőleg elhallgatása a beruházási hozzájárulás megrövidítésére alkalmas;

3. a hatóság részéről elrendelt könyvvizsgálatot megakadályozza, vagy megghiúsítja, vagy a beruházási hozzájárulás összege megállapításának alapjául szolgáló vagyonra vonatkozó adatszolgáltatást megtagadja.

(2) Az adócsalás büntette miatt kiszabható szabadságvesztés büntetésén felül minden esetben a beruházási hozzájárulás megrövidített összegének háromszorosától nyolcszorosáig terjedhető pénzbüntetést kell mellékbüntetésként kiszabni.

21. § A jelen törvény 2. §-a értelmében felveendő kölcsönökből és a jelen törvény szerinti beruházási hozzájárulásokból befolyó bevételeket, - a 2. § (2) bekezdése szerint az állam függő tartozásainak rendezése céljából felvett kötvény- (adósvél-) kölcsönök, valamint az állam (állami alapok) pénztári készleteiből átmenetileg visszafizetett rövidlejáratú tartozások keretében felvett újabb rövidlejáratú kölcsönök kivételével, - valamint az említett bevételekből fedezendő kiadásokat az államháztartás egyéb bevételeitől és kiadásaitól elválasztott külön alapon kell kezelni és a zárszámadásban ennek megfelelően kell elszámolni.

22. § Ez a törvény kihirdetése napján lép hatályba.

Címkék:

[Győr](#) ^[3]

[Magyar Nemzeti Bank](#) ^[4]

[Gyáriparosok Országos Szövetsége](#) ^[5]

[GYOSZ](#) ^[6]

[Beneš](#) ^[7]

[Népszövetség](#) ^[8]

[fegyverkezés](#) ^[9]

[Anschluss](#) ^[10]

[kisantant](#) ^[11]

Kiadás: 11. évfolyam (2011) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/gazdasag/milliardos_fegyverkezési_program.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/gazdasag/milliardos_fegyverkezési_program.html

[2] <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8075>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyor>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-nemzeti-bank>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyari-parosok-oroszagos-szovetsege>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyosz>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/benes>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nepszovetseg>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/fegyverkezés>

[10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/anschluss>

[11] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kisantant>